

Liefde – de rest is het verhaal erom heen

Christus Triumfatorkerk, 19 mei 2019

Voorganger: ds. Jaap van den Akker

Lezing: Deuteronomium 6: 1-9 en Johannes 13: 31-35

- Welkomstwoord door de ouderling van dienst
- Stil gebed
- Aanvangslied: 'Dit is de dag' (Lied 632: 1 en 3)
- Aanvangswoord, Groet, Bemoediging
- Psalm van de zondag: Psalm 119

Zingen Psalm 119: 1

Lezen: Psalm 119: 1-8 (Bijbel in Gewone taal)

Gelukkig zijn mensen die altijd het goede doen,
die leven volgens de wet van de Heer.

Gelukkig zijn mensen

die altijd denken aan de woorden van de Heer,
die hem zoeken met heel hun hart.

Nooit zijn ze bezig met slechte dingen,
maar ze doen wat de Heer wil.

Heer, u hebt aan de mensen uw regels gegeven.

Zo weet ik wat ik moet doen.

Ik wil leven volgens uw wetten,
en dat volhouden, elke dag weer.

Als ik steeds denk aan uw opdracht,

dan doe ik niets waarvoor ik me moet schamen.

Ik leer van u wat goed en eerlijk is.

Daarom dank ik u met heel mijn hart.

Ik wil me houden aan uw wetten.

Verlaat me toch nooit!

Zingen Psalm 119: 3

- Kyriëgebed
- Glorialied: 'Zing nu de Heer, stem allen in' (Lied 654: 1 en 4)
- Met de kinderen

Gebed

Gesprek

Lied: "Het woord dat ik jou geef" (Lied 334)

- Lezing: Deuteronomium 6: 1-9
- Lied 'Het woord dat u ten leven riep' (Lied 316: 1 en 4)
- Lezing: Johannes 13: 31-35
- Lied: 'Al heeft hij ons verlaten' (Lied 663 – melodie gezang 234 LvdK)
- Preek

Er zijn vele verhalen rond de schrijver van het Evangelie dat we vandaag openslaan.
Johannes.

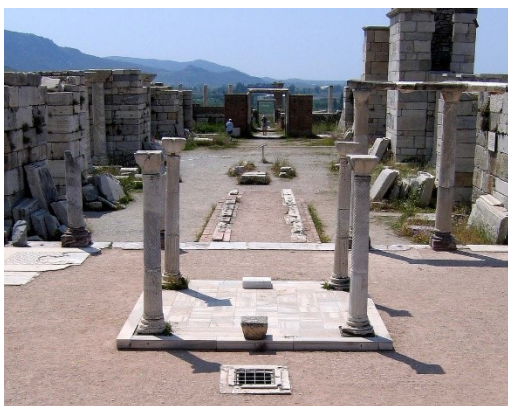
Was Johannes de evangelist dezelfde als Johannes de leerling van Jezus?

En de "leerling die Jezus liefhad", waarover in dit Evangelie zo vaak wordt gesproken, is dat
Johannes en is dat dan ook de schrijver van dit Evangelie?

En hoe zit het met Johannes op Patmos, de hoofdrolspeler in het laatste boek in onze bijbel? Het
boek openbaring? Is dat dan weer een andere Johannes?

Eén van de tradities rond Johannes is dat hij jarenlang in Efeze zou hebben gewoond. De oude Romeinse stad in Klein Azië, het huidige Turkije. Beroemd om de prachtige opgravingen en die bibliotheek uit de oudheid.

Johannes zou daar de leider geweest zijn van de christelijke gemeente. Daar zou hij zijn evangelie geschreven hebben. Daar zou hij wekelijks de samenkomsten hebben geleid. Volgens de overlevering zou hij na de kruisdood van Jezus daar, met Maria de moeder van Jezus, naar toe zijn gegaan. En daar zou hij ook zijn overleden. Daar is in ieder geval zijn *graf*, tot op de dag van vandaag te vinden.

Elke week preekte Johannes daar het evangelie, tot op hoge leeftijd. En daar is ook een mooi verhaal over: met dat hij ouder werd ging dat nl. moeizamer. Het kostte hem steeds meer moeite om de kansel te bestijgen. Zijn toespraken werden steeds korter. De fysieke inspanning steeds zwaarder. Hij sprak steeds langzamer, moeizamer, zachter. Maar ja, het was wel Johannes, één van de twaalf leerlingen van Jezus, die daar stond...

Op een gegeven moment klom hij nog één keer, met veel inspanning, de preekstoel op. Hij haalde diep adem om aan de preek te beginnen en hij zei tot de

gemeente:

‘Broeders en zusters! God is liefde. De rest, de rest is een verhaal eromheen. Amen’.

Het was de hele preek.

En die preek is ook in zijn evangelie terecht gekomen.

Want is dat niet wat Jezus zegt hier vandaag: “Ik geef jullie een nieuw gebod: heb elkaar lief. Zoals ik jullie heb liefgehad, zo moeten jullie elkaar liefhebben. Aan jullie liefde voor elkaar zal iedereen zien dat jullie mijn leerlingen zijn.”

Liefde als kern van het evangelie.

Liefde als samenvatting van de wet.

God is liefde. De rest is het verhaal eromheen. Is dat zo? Of is er nog wat meer over te zeggen?

Waar zegt Jezus dit eigenlijk? Waar geeft Jezus dit nieuwe gebod: Heb elkaar lief?

Het is op het hoogtepunt van het verhaal van Johannes. Het is nog tijdens het laatste avondmaal van Jezus en zijn leerlingen.

Jezus heeft net de voeten van zijn leerlingen gewassen. Een uiterste teken van dienstbaarheid, van liefde voor zijn vrienden. Hij heeft het brood gebroken, en met het brood aangewezen wie hem zal gaan verraden. Judas. Als teken van het omgekeerde van liefde. Of als teken van onze menselijke moeite om met onvoorwaardelijk liefde om te gaan.

“Toen hij weg was...”, staat er dan in het Evangelie. Toen Judas weg was dus. We gaan naar de climax van het verhaal toe. Van overgave, van dienstbaarheid, van ‘deze wereld omgekeerd’. De Heer die de voeten wast van zijn leerlingen. God die zijn leven geeft voor zijn mensen.

Vol vragen zullen ze achterblijven, de leerlingen.

Vol vragen zijn ze nog steeds als vijftig jaar later Johannes met moeite de kansel bestijgt in Efeze om het Evangelie te verkondigen.

Ja, in Jezus is God mens geworden en heeft hij onder ons gewoond.

Ja, in Jezus heeft God zich met ons mensen verzoend. Heeft hij een nieuw begin mogelijk gemaakt.

Ja, met de ontmoeting van Maria met Jezus in de graf tuin is duidelijk geworden dat liefde sterker is dan de dood. Dat Jezus leeft en wij met hem.

De leerlingen zullen het onderschrijven, als het wonder van de opstanding langzaam tot ze doordringt.

De gemeente van Johannes in Efeze zal het beamen, als Johannes vertelt dat ze Jezus na de opstanding nog een paar keer hebben ontmoet.

Maar vragen zijn er ook. Jezus is er niet meer – tenminste niet meer zoals ze met hem door Galilea en Jeruzalem liepen.

Daarom is deze tafelrede van Jezus ook een afscheidsrede.

“Jongens, ik blijf nog maar een korte tijd bij jullie. Waar ik heen ga kunnen jullie niet komen.”

Deze afscheidsrede van Jezus loopt door tot en met hoofdstuk 17. Ruim vier hoofdstukken.

Waarin Jezus nog eens zegt wat het belangrijkste is van zijn boodschap en de leerlingen een hart onder de riem steekt: ik ben er zo meteen niet meer. Maar ik laat jullie niet als wezen achter. In mijn geest zullen jullie bij elkaar komen. Elkaar bemoedigen. Elkaar vertellen van wat ik gezegd heb en gedaan, en zo ontdekken dat ik dan toch in jullie midden ben. Dat ik aanwezig ben op al die plekken, waar jullie het leven met elkaar in liefde delen, en in mijn naam. Daar ben ik nog steeds. Als inspirator, als bemoediger, als troost en steun. Daar waar jullie elkaar troosten en bemoedigen en inspireren in mijn naam, daar ben ik aanwezig.

Aan alles in deze afscheidsrede lees je dat die woorden later zijn opgeschreven. In een plaats als Efeze. In een christelijke gemeente als die van Johannes in Efeze, vijftig jaar later. Want die vraag: hoe nu verder? Waar is Jezus nu? Wanneer breekt het Koninkrijk der Hemelen aan? Hoe houden we het vol in de verdrukking, in een samenleving, waar zo weinig mensen geloven, en je met de nek wordt aangekeken als je gelooft?

Op die vragen geeft Jezus hier antwoord – nog voor ze gesteld zijn.

De leerlingen horen hier dat hun meester en leraar, hun houvast, op het punt staat weg te vallen en voorgoed te verdwijnen. Ze zullen zich onzeker en alleen voelen.

En over de hoofden van de leerlingen heen zijn het de prille gelovigen van 50 jaar later die zich verlaten en geïsoleerd voelen. Ze zijn een kleine christelijk minderheid in een immens Romeins Rijk. Ze zijn tweederangsburgers. Zouden ze Jezus zelf nog maar om raad kunnen vragen.

Deze tekst is een tekst met vele lagen. Jezus spreekt hier tot ver buiten en na de avondmaalszaal in Jeruzalem. Hier zijn alle tijden aan het woord – inclusief de onze.

Inclusief onze tijd.

Want Jezus spreekt over de hoofden van de leerlingen en over de hoofden van de eerste christenen in Efeze ook tot ons.

Zijn wij ook niet een kleine minderheid van gelovigen in een wereld waarin volgens de statistieken de meerderheid van de Nederlanders niet meer geloven. Je wordt soms vreemd aangekeken op je werk of in je familie, als je aangeeft dat je gelooft en naar de kerk gaat en dat nodig hebt, omdat het je voedt en met mensen in contact brengt die er zijn voor elkaar – zomaar – uit liefde. Dat dat voor jou in deze harde competitieve samenleving een verademing is – zo’n gemeenschap. Even hoef ik me niet beter voor te doen dan ik ben. Even mag ik ook zeggen wat ik moeilijk vind en dat het leven me soms zwaar valt. Dat ik moe wordt van alle verplichtingen die me worden opgelegd.

In de oudheid was dat precies zo. En juist de christenen vielen daar op door hun saamhorigheid. Doordat in de christelijke gemeenschap standen wegvielen. Doordat je daar ook ongestraft je gebreken en je zwakte mocht tonen.

De buitenwereld verbaasde zich daarover: ‘Ziet toch hoe lief zij elkaar hebben’. Dat was nieuw, dat was anders, dat was een andere manier van gemeenschap, van inzet voor elkaar en voor degene die tekort kwam. In hun harde competitieve samenleving was dat een verademing. De gemeente die zelf de liefde van Christus verbeeldde. Een plaats waar het er anders aan toegaat dan in de maatschappij, omdat mensen er anders met elkaar omgaan.

Iets soortgelijks gebeurt in Deuteronomium.

Ook dat is een afscheidsrede. Van Mozes deze keer. Heel Deuteronomium is een lange preek, een laatste woord, een samenvatting van wat God zijn volk wil leren, alvorens ze de Jordaan oversteken en het Beloofde Land gaan bevolken. En ook daar is het de bedoeling dat ze anders zijn. Dat ze God lief hebben met hart en ziel. En God liefhebben, dat betekent ook je naasten liefhebben. Alleen dan kan dat beloofde land, een land vloeiende van Melk en Honing blijven. Een land waar Gods zegen op rust. Hier krijgt de eigen identiteit van Gods volk gestalte. Hier vinden ze hun eigenheid. Hun geloof. Hier maken ze de geboden eigen. Letterlijk. Je draagt ze als een teken op je arm, en schrijft op de deurposten van je huis. Alsof het een keurmerk is. Hier wordt geleefd vanuit Gods liefde. En daar moet je steeds opnieuw aan herinnerd worden. Die liefde geldt nog steeds.

Liefde die niet opsluit en niet uitsluit, maar grenzen overschrijdt.

Liefde die van de kerk een open kring maakt, geen gesloten circuit.

Liefde die op de ander is gericht. Die niet bij zichzelf begint – een kerk die in de eerste plaats benauwd is over het eigen overleven – maar die vanuit de ander denkt en leeft en voelt.

Dat is niet zomaar wat. Dat is iets waar je als het ware steeds weer opnieuw toe bekeerd moet worden. Je moet het telkens weer opnieuw veroveren op je neiging om bij de liefde bij jezelf te beginnen.

Het is een liefde die de ander groot maakt.

‘Liefde is niet zoets als geld dat je weggeeft; je geeft het en je hebt er zelf minder van. Nee, liefde leeft, liefde groeit. Zij is het enige dat niet vermindert door te geven, maar vermeerderd. Liefde betekent dus, vermeerdering van het leven; de liefde kan mij uitheffen boven mij zelf; de liefde maakt mij meer mens.’

Zo zei Augustinus het ooit.

En de rest? De rest is het verhaal erom heen. Amen

- Orgelspel
- Lied: ‘U kennen uit en tot u leven (Lied 653: 1, 4 en 7)
- Overlijdensafkondiging
- Dankgebed, voorbeden, stil gebed, Onze Vader
- Collecte
- Slotlied: ‘Liefde eenmaal uitgesproken’ Lied 791: 1, 2 en 3)
- Zegen, gevolgd door gezongen “Amen”